

Berséba

Ondersteuningsplan 2023-2027

1. Introductie			
1.1 Inleiding			
1.2 Totstandkoming			
1.3 Leeswijzer			
2. Reflectie			
2.1 Evaluatie ondersteuningsplan 2018-2022			
2.1.1 Visie en Ambitie			
2.1.2 Organisatie			
2.1.3 Ondersteuningsstructuur			
2.1.4 Kwaliteitszorg			
2.1.5 Financiën			
2.2 Onderzoek inspectie			
2.2.1 Dekkend netwerk van voorzieningen			
2.2.2 Regionale samenwerking			
2.2.3 Advisering en beoordeling toelaatbaarheid			
2.2.4 Besturing, kwaliteitszorg en ambitie			
2.3 Landelijke ontwikkelingen			
2.3.1 Effecten door coronapandemie			
2.3.2 Evaluatie Passend Onderwijs			
2.3.3 Verbeteraanpak passend onderwijs			
2.3.4 Lerarentekort			
2.3.5 Meer aandacht voor regionale samenwerking			
4	3. Missie, visie en ambitie		15
5	3.1 Inleiding		16
5	3.2 Bijbelse basis		16
6	3.3 Missie		17
	3.4 Visie en ambitie		17
7	3.5 Kernwaarden		18
8			
8	4. Naar inclusiever onderwijs		19
8	4.1 Inclusief in een bredere context		20
9	4.2 Betekenis geven aan inclusiever onderwijs voor Berséba		20
9	4.2.1 Algemeen		21
10	4.2.2 Welke beweging wordt bedoeld met de term ‘inclusiever’?		22
11			
11	5. Expertise		23
11	5.1 Bedoeling		24
11	5.2 Koersuitspraak		24
11	5.3 Wat vinden we van belang?		24
12	5.4 Wat gaan we doen?		25
12	5.5 Waar leidt dit toe?		26

6. Maatwerk	27		
6.1 Bedoeling	28		
6.2 Koersuitspraak	28		
6.3 Wat vinden we van belang?	29		
6.4 Wat gaan we doen?	30		
6.5 Waar leidt dit toe?	31		
7. Samenwerken	32		
7.1 Bedoeling	33		
7.2 Koersuitspraak	33		
7.3 Wat vinden we van belang?	34		
7.4 Wat gaan we doen?	35		
7.5 Waar leidt dit toe?	36		
8. Borging van het fundament	37		
8.1 Rollen en verantwoordelijkheden	38		
8.1.1 Rol en verantwoordelijkheid scholen en schoolbesturen	38		
8.1.2 Rol en verantwoordelijkheid bureauorganisatie Berséba.	39		
8.1.3 Onderlinge afhankelijkheid	40		
8.2 Organisatiestructuur	41		
8.3 Kwaliteitszorg	41		
8.4 Financiën	42		
8.5 Bureauorganisatie	43		
8.6 Wat gaan we doen?	44		
8.6.1 Heldere communicatie met transparantie over het besluitvormingsproces	44		
		8.6.2 Inhoudelijke verantwoording over inzet middelen extra ondersteuning	44
		8.6.3 Versterking kwaliteitszorg	44
		8.6.4 Vermindering personele kwetsbaarheid	44
		8.6.5 Duidelijkere afbakening van de regionale beleidsvrijheid	44
		9. Feiten en cijfers	45
		9.1 Leerlinggegevens	46
		9.1.1 Totaal aantal leerlingen	46
		9.1.2 Deelnamepercentage speciaal basisonderwijs	46
		9.1.3 Deelnamepercentage speciaal onderwijs	47
		9.1.4 Thuiszitters	47
		9.2 Aantallen Scholen	47
		9.3 Aantal Gemeenten	47
		10. Bijlagen	48

1. Introductie

1.1 Inleiding

Met vertrouwen presenteren wij het ondersteuningsplan van het landelijk reformatorisch samenwerkingsverband Berséba, voor de schooljaren 2023 t/m 2027. In dit ondersteuningsplan formuleren we de richting voor de komende vier jaar en beschrijven we welke stappen we zetten in de verdere ontwikkeling van passend onderwijs.

1.2 Totstandkoming

Het ondersteuningsplan is tot stand gekomen in een interactief proces met de scholen. Dit proces begon met een evaluatie van de resultaten van het ondersteuningsplan 2018-2022. Tegelijkertijd kwam de uitslag van de landelijke evaluatie passend onderwijs beschikbaar, die resulteerde in de door het Ministerie voorgestelde Verbeteraanpak, vastgesteld in december 2020.

In verschillende ontwerp sessies hebben onze scholen meegedacht over de inhoud van dit ondersteuningsplan. In dit proces is de ondersteuningsplanraad betrokken geweest en heeft zij op 30 november 2022 ingestemd met het ondersteuningsplan. Ook de gemeenten waar onze scholen zijn gevestigd, hebben hun reactie kunnen geven op het eerste concept, waarna van januari t/m maart 2023 OOGO met de gemeenten is gevoerd en overeenstemming is bereikt. Op 24 april 2023 heeft de bestuurder na goedkeuring op 10 maart 2023 door de Raad van Toezicht het ondersteuningsplan 2023-2027 vastgesteld.

1.3 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 schetst de context van waaruit het ondersteuningsplan tot stand is gekomen. Deze context betreft een interne en externe reflectie, waaronder de evaluatie van het ondersteuningsplan 2018-2022.

Hoofdstuk 3 gaat in op de missie, visie en ambitie van Berséba, die in hoofdstuk 4 verder worden toegespitst op inclusiever onderwijs.

De hoofdstukken 5 t/m 8 vormen de kern van het ondersteuningsplan. De hoofdstukken 5 t/m 7 gaan in op de drie programmalijnen, waarmee we (beoogde) praktijken willen (door)ontwikkelen. Deze programmalijnen hebben achtereenvolgens de titels 'expertise', 'maatwerk' en 'samenwerking'.

Deze hoofdstukken starten met de beschrijving van de bedoeling. Vervolgens formuleren we een koersuitspraak. We beschrijven het design ('Wat vinden we van belang?'), waarin we inhoud geven aan de koersuitspraak. We sluiten af met het beschrijven van praktijken ('Wat gaan we doen?') en de beoogde resultaten ('Waar leidt dit toe?').

Hoofdstuk 8 beschrijft de rollen en verantwoordelijkheden binnen het samenwerkingsverband en een aantal andere cruciale randvoorwaarden om de uitwerking van de programmalijnen te ondersteunen. Bij het ondersteuningsplan horen een aantal bijlagen. Deze worden genoemd in hoofdstuk 10. Deze zijn samengevoegd in één document en integraal onderdeel van het ondersteuningsplan en zijn voorgelegd in alle besluitvormingsgremia.

2. Reflectie

op ontwikkelingen afgelopen planperiode

2.1 Evaluatie ondersteuningsplan 2018-2022

Het is gebruikelijk om in een evaluatie te reflecteren op de doelen die in het afgelopen ondersteuningsplan zijn gesteld en op de mate waarin deze zijn bereikt. We constateren echter dat de grote hoeveelheid ontwikkeldoelen en de manier waarop deze doelen geformuleerd zijn, zich niet echt lenen voor een dergelijke evaluatie. Daarom zullen we niet iedere doelstelling apart evalueren. We evalueren alleen op hoofdlijnen aan de hand van de betreffende hoofdstukken in het ondersteuningsplan.

2.1.1 Visie en Ambitie

In het vorige ondersteuningsplan was het verlangen naar meer inclusief onderwijs als belangrijke ontwikkelrichting opgenomen. Aan dit thema is meer impliciet dan expliciet aandacht besteed. Scholen zijn echter wel bezig geweest op inhoud om de ondersteuningsmogelijkheden van de school te verdiepen en uit te breiden. Dit verdient waardering en respect. Scholen zijn uitgedaagd om te experimenteren met nieuwe vormen van onderwijsorganisatie en -inhoud en variaties binnen het leerstofjaarklassensysteem om beter te kunnen afstemmen op de leerlingpopulatie van de school. Verschillende scholen hebben deze uitdaging opgepakt en zijn aan de slag gegaan met het uitbreiden van mogelijkheden om leerlingen te ondersteunen. Ook zijn met partners in onderwijs, jeugdhulp en zorg resultaten geboekt om het ontwikkelrecht van leerlingen meer centraal te zetten. Er zijn vormen van symbiose gerealiseerd. Het dekkend netwerk is verder uitgebreid, in het bijzonder

als het gaat om voorzieningen waarbij onderwijs, jeugdhulp en zorg intensief met elkaar samenwerken. Hierdoor is het aantal thuiszitters beperkt en worden waar mogelijk ontheffingen van de leerplicht voorkomen.

2.1.2 Organisatie

In een interactief proces, waarbij ook samenwerkingspartners betrokken waren, zijn de kernwaarden van Berséba vastgesteld: **samen-gedreven-barmhartig**. Deze zijn nader uitgewerkt in gedragingen die scholen en anderen van medewerkers van Berséba mogen verwachten. Een notitie hierover is te vinden op de website.

In de achterliggende periode hebben we geconcludeerd, dat er binnen de bureauorganisatie van Berséba sprake is van personele kwetsbaarheid. Het aantal mensen dat in een regio werkzaam is, is heel beperkt. De continuïteit van het werk kan daarmee in gevaar komen. Daarnaast worden vanuit de evaluatie passend onderwijs en de Verbeteraanpak extra taken bij de samenwerkingsverbanden neergelegd, waardoor de urgentie nadrukkelijk gevoeld wordt om de personele bezetting minder kwetsbaar te maken. Inmiddels is een proces hiervoor in gang gezet.

We werken intensief samen met directeuren en intern begeleiders. De schoolbesturen zijn echter marginaal betrokken.

2.1.3 Ondersteuningsstructuur

Scholen geven aan tevreden te zijn over de kwaliteit van de loketten in de vier regio's. Deze waardering heeft zowel betrekking op inhoudelijke vragen rondom ondersteuning van leerlingen als de processen voor de toekenning van arrangementen en toelaatbaarheids-verklaringen.

De evaluatie passend onderwijs geeft reden om de ondersteuningsteams van de scholen te professionaliseren.

De ontwikkeling naar meer inclusief onderwijs vraagt veel van de scholen, zeker als het gaat om samenwerking met partners in onderwijs, jeugdhulp en zorg. Er is een beweging in gang gezet waarmee we meer kijken naar ondersteuning die past bij het ontwikkelingsniveau van leerlingen en minder denken vanuit een medisch model. Dit vraagt zowel binnen het onderwijs als binnen jeugdhulp en zorg om een andere wijze van denken en handelen.

In de achterliggende periode is gestart met het professionaliseren van ondersteuningsteams. In meerdere regio's wordt invulling gegeven aan integraal arrangeren, waarbij gemeente en samenwerkingsverband samen een arrangement voor een leerling creëren. Ook zijn stappen gezet om ambulante begeleiding flexibeler in te zetten, waardoor een ambulant begeleider vaker op school is. Tevens wordt ambulante begeleiding in toenemende mate ingezet in voorschoolse situaties.

2.1.4 Kwaliteitszorg

Binnen Berséba wordt op verschillende manieren gewerkt aan het ontwikkelen en borgen van kwaliteit van de ondersteuning.

Expertiseontwikkeling

Expertiseontwikkeling heeft betrekking op het vergroten van deskundigheid binnen de scholen en binnen de ambulante diensten. Er is stevig ingezet op expertiseontwikkeling op het gebied van gedrag en hoogbegaafdheid. De extra inzet op hoogbegaafdheid was mede mogelijk door de subsidieregeling meer- en hoogbegaafdheid.

Kengetallen

Ondanks de expertiseontwikkeling op de scholen is er sprake geweest van een stijging van het deelnamepercentage aan het gespecialiseerd onderwijs. Hierdoor zijn voor de reguliere scholen minder ondersteuningsmiddelen beschikbaar. Het aantal thuiszitters is laag, gemiddeld twee per kwartaal. In de meeste gevallen lukt het om binnen drie maanden een passende oplossing te vinden. Berséba heeft te maken met veel grensverkeer, zowel instromend als uitstromen. Een eerste analyse laat zien, dat uitstromend grensverkeer vooral veroorzaakt wordt door de keuzevrijheid van ouders. Hierbij spelen de afstand tot het reformatorisch gespecialiseerd onderwijs of de achtergrond van de ouders een rol.

Analyse ingediende leerlingdossiers

Op basis van de ingediende dossiers bij de loketten in de achterliggende periode is geconcludeerd dat er een aantal relevante thema's benoemd kan worden, die aan de basis liggen van verwijzingen naar het gespecialiseerd onderwijs.

Het gaat onder meer om:

- ♥ de sociaal-emotionele ontwikkeling in relatie tot welbevinden, prestatiedruk en andere manieren van leren;
- ♥ afstemming op meer- en hoogbegaafde leerlingen;
- ♥ begrijpen van en omgaan met moeilijk verstaanbaar gedrag;
- ♥ stimuleren en ontwikkelen van executieve functies.

Vaak zorgen combinaties van deze thema's voor een zwaardere ondersteuningsbehoefte van een leerling.

Audits

In alle regio's worden audits op scholen uitgevoerd aan de hand van een auditkader. Voor zowel de scholen als voor de bureauorganisatie leiden de resultaten van de audit tot waardevolle inzichten en ontwikkelpunten. De regiomanager ontvangt elk jaar een totaalverslag van de uitgevoerde audits met de ontwikkelpunten per school en aandachtspunten voor het beleid van Berséba. De resultaten van dit verslag kunnen in het beleid van Berséba meer geïntegreerd worden.

2.1.5 Financiën

In de achterliggende planperiode is het besluit genomen, om basisscholen voor een deel financieel medeverantwoordelijk te maken bij een verwijzing naar het gespecialiseerd onderwijs. Uitgangspunt hierbij is een gezond evenwicht tussen solidariteit en verantwoordelijkheid. De uitwerking hiervan wordt opgenomen in de meerjarenbegroting en in de nieuwe planperiode geïmplementeerd.

Verder verantwoorden scholen jaarlijks de besteding van de ondersteuningsmiddelen die ze vanuit Berséba ontvangen. In één van de regio's wordt op dit moment een pilot uitgevoerd om te komen tot een meer inhoudelijke verantwoording van de besteding overeenkomstig de aangescherpte eisen voor het jaarverslag van de scholen.

De reserve van Berséba ligt structureel onder de signaleringswaarde van de Inspectie. Dit houdt in dat de reserve het toegestane maximum niet overschrijdt.

2.2 Onderzoek inspectie

In het voorjaar van 2022 heeft de Onderwijsinspectie onderzoek gedaan naar de kwaliteit van het samenwerkingsverband.

2.2.1 Dekkend netwerk van voorzieningen

De Inspectie geeft Berséba een 'goed' voor de indicator 'dekkend netwerk van voorzieningen'. Het lukt ons in hoge mate om passend onderwijs te realiseren en het aantal thuiszitters tot een minimum te beperken. Het dekkend netwerk is in de afgelopen jaren uitgebreid, door binnen het onderwijs vormen van symbiose te realiseren en intensiever samen te werken met jeugdhulp en zorg. Ook is er een specifiek aanbod op het vlak van hoogbegaafdheid ontwikkeld. We zijn hier trots op en zien dit als resultaat van de gezamenlijke inspanningen van de reguliere scholen, de gespecialiseerde scholen en de bureauorganisatie van Berséba. We willen voortbouwen op de opgebouwde kennis en vaardigheden.

2.2.2 Regionale samenwerking

De Inspectie waardeert onze regionale aanpak met 'voldoende'. Per regio hebben we een herkenbaar aanspreekpunt. Ondanks het grote aantal gemeenten waarmee we als landelijk samenwerkingsverband te maken hebben, lukt het over het algemeen om de contacten te onderhouden en overeenstemming te bereiken over extra ondersteuning die leerlingen nodig hebben. Ook met regionale samenwerkingsverbanden en andere samenwerkingspartners in de regio zijn goede contacten. We participeren waar mogelijk in regionale

overleggen tussen de regionale samenwerkingsverbanden en gemeenten.

2.2.3 Advisering en beoordeling toelaatbaarheid

Ook dit onderdeel beoordeelt de Inspectie als 'voldoende'. De procedures zijn over het algemeen duidelijk en bij de besprekingen staan de behoeften en mogelijkheden van het kind centraal. Dit beeld zien we terug in de evaluaties over de kwaliteit van de diverse loketten. Een aandachtspunt is wel dat uit het schoolondersteuningsprofiel niet altijd blijkt welke extra ondersteuning een school kan bieden, ondanks hierover gemaakte afspraken.

2.2.4 Besturing, kwaliteitszorg en ambitie

De Inspectie beoordeelt ook dit aspect 'voldoende'. We hebben een systeem van kwaliteitszorg dat de uitvoering van de wettelijke taken borgt. Door middel van diverse instrumenten houden we voortdurend een vinger aan de pols en stellen we waar nodig ons handelen bij. Wel mogen onze doelen ambitieuzer zijn en meer gericht op de effecten op leerlingniveau. Er worden audits afgenomen in alle regio's, waardoor veel data beschikbaar is. De informatie kan wel transparanter en compacter worden gepresenteerd. Ook de verantwoording van de middelen voor extra ondersteuning op de reguliere scholen is voor verbetering vatbaar. Tegelijkertijd adviseert de Inspectie om te bezien of de ervaren administratieve last kan verminderen.

2.3 Landelijke ontwikkelingen

Landelijk zijn verschillende ontwikkelingen relevant voor dit ondersteuningsplan. We gaan hier beknopt op in.

2.3.1 Effecten door coronapandemie

De coronapandemie heeft een zware wissel getrokken op het onderwijs. De ontwikkeling van leerlingen heeft door schoolsluitingen, hybride vormen van onderwijs en uitval van personeel onder druk gestaan. Dit is ook herkenbaar op de scholen van Berséba. Met het Nationaal Programma Onderwijs (NPO) wil de overheid de gevolgen van de pandemie voor leerlingen zoveel mogelijk compenseren. Dit steunprogramma biedt aan scholen tijdelijk financiële ruimte om te investeren in de sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van leerlingen.

2.3.2 Evaluatie Passend Onderwijs

In 2020 heeft een uitgebreide evaluatie van passend onderwijs plaatsgevonden. In deze evaluatie is geconstateerd, dat het ondersteuningsaanbod op veel plekken is verbeterd. Het grootste deel van de ouders is tevreden met de ondersteuning die aan hun kind geboden wordt.

Tegelijkertijd heeft de evaluatie verbeterpunten opgeleverd, onder meer op het gebied van de zorgplicht van scholen en de gelijkwaardigheid van ouders als partner van het onderwijs voor de ontwikkeling van hun kind. De samenwerking tussen onderwijs en jeugdzorg kan

verbeterd worden. Ook de inhoudelijke verantwoording van de besteding van de ondersteuningsmiddelen is voor verbetering vatbaar. Tot op heden signaleert men dat het aantal thuiszitters landelijk niet daalt, de instroom in het gespecialiseerd onderwijs stijgt en het aantal vrijstellingen van de leerplicht toeneemt. Binnen Berséba is het aantal thuiszitters altijd laag geweest en gebleven. De instroom in het gespecialiseerd onderwijs stijgt over het algemeen wel, waarbij we ook een duidelijke verzwarende trend zien van de problematiek. De ondersteuningsvragen worden complexer.

De evaluatie heeft ook oog voor de werkdruk die het onderwijs ervaart en de moeite die het in de dagelijkse praktijk kan kosten om goed onderwijs en goede ondersteuning te bieden.

2.3.3 Verbeteraanpak passend onderwijs

Het ministerie blijft, op basis van de Verbeteraanpak, de komende jaren de ontwikkeling van passend onderwijs nauwgezet monitoren.

Deze aanpak richt zich op zeven doelen

1. De ondersteuningsbehoefte is leidend.
2. De leerling wordt gehoord.
3. De leraar wordt ondersteund en toegerust.
4. De ouder is gelijkwaardige partner.
5. Er is een dekkend netwerk van voorzieningen.
6. Er is transparantie en verantwoording over de ondersteuningsmiddelen.
7. Er is een acceptabele administratieve belasting.

Deze doelen staan in verbinding met een aantal andere onderwerpen:

Leerrecht

Het leerrecht krijgt een wettelijke verankering, waardoor leerlingen die voorheen vrijgesteld waren van onderwijs toch een vorm van onderwijs kunnen krijgen. Inhoudelijk vinden wij dit een goede ontwikkeling, maar voorwaarde is wel dat hiervoor structureel financiële middelen moeten worden vrijgemaakt.

Basisondersteuning

De overheid zal naar verwachting binnen afzienbare tijd een landelijke norm voor basisondersteuning vaststellen. Deze geldt dan voor alle basisscholen in Nederland.

Brede ontwikkeling

De tendens is om preventiever te handelen en oog te hebben voor de totale ontwikkeling van een kind. Tevens is er een ontwikkeling gaande waarin de ondersteuningsbehoefte van kinderen waar mogelijk wordt genormaliseerd en er minder nadruk wordt gelegd op diagnostisering. In relatie hiermee is het goed en nodig dat er aandacht is voor de prestatie- en toetsdruk waar kinderen onder lijden.

2.3.4 Lerarentekort

Er is binnen het onderwijs sprake van een groot personeelstekort en niet alleen in het primaire proces. Scholen staan soms voor dilemma's waarbij ze moeten kiezen tussen twee kwaden. Stuur je een klas naar huis of zet je iemand voor de klas die daar nog niet toe bevoegd is? Voeg je groepen leerlingen samen terwijl dat voor het pedagogisch klimaat eigenlijk niet wenselijk is? Deze keuzes kunnen impact hebben op de ondersteuning die leerlingen krijgen. De verwachting is dat ook de komende jaren sprake zal zijn van een tekort. Het stelt het onderwijs voor de opgave om creatief te zoeken naar mogelijkheden om in een steeds uitdagender context leerlingen de begeleiding te bieden die ze nodig hebben.

2.3.5 Meer aandacht voor regionale samenwerking

Bij de start van passend onderwijs heeft de overheid gekozen om regionale samenwerkingsverbanden in te richten. Snel daarna is de Jeugdhulp gedecentraliseerd naar de gemeenten die samenwerken binnen een Jeugdhulpregio. Deze sterkere regionale ontwikkelingen geven Berséba als landelijk samenwerkingsverband een flinke uitdaging, die veel inzet vraagt om onze rol namens onze scholen in deze regio's te kunnen spelen.

De samenwerking met gemeenten verloopt steeds beter. Dit is een positieve ontwikkeling omdat een gezamenlijke inzet van onderwijs, jeugdhulp en zorg essentieel is om inclusiever onderwijs te realiseren, om voor een toenemend aantal leerlingen onderwijs mogelijk te maken en dit thuisnabij te kunnen organiseren.

3. Missie, visie en ambitie

3.1 Inleiding

Berséba formuleert in dit hoofdstuk de ambities van het samenwerkingsverband. We beginnen met onze Bijbelse basis. Vervolgens benoemen we onze missie, visie en de ambities voor de komende periode. Ten slotte worden de kernwaarden van de bureauorganisatie benoemd.

3.2 Bijbelse basis

De grondslag van Berséba is de Bijbel, het Woord van God. In de Bijbel zijn twee lijnen zichtbaar, een verticale en een horizontale lijn. De verticale lijn heeft betrekking op onze verhouding tot God. De horizontale lijn betreft onze verhouding tot onze naasten. Met Bijbelse woorden gesproken zien we als opdracht voor de mens: God liefhebben boven alles en onze naaste als onszelf.

De Bijbel houdt ons voor dat door de zonde van de mens de relatie met God verbroken is. Deze relatie en gemeenschap tussen God en de mens was er wel in het paradijs. Mensen zijn van nature God kwijt; ze missen hun doel. De Bijbel laat ons weten dat deze verwoeste relatie hersteld kan worden. Jezus Christus, de Zoon van God, is daarvoor in de wereld gekomen. Hij zoekt en roept zondige, verloren mensen.

De inhoud van deze verticale lijn wordt op de scholen van Berséba uitgedragen in vertellingen uit de Bijbel en op andere manieren.

De gerichtheid op God en Zijn Woord betekent niet dat de relatie met de mensen om ons heen niet belangrijk is. Integendeel: zoals God Zijn handen uitstrekt naar verloren mensen om de gebrokenheid met Hem weer te herstellen, zo gebiedt God ons om te zorgen voor onze naasten. De Bijbel laat er geen enkel misverstand over bestaan, dat de zorg voor kwetsbaren een concrete toetssteen is in het christelijke (samen) leven. We zien het als onze expliciete opdracht om in de horizontale lijn zorg te dragen voor kinderen die belemmeringen ondervinden in hun ontwikkeling. Zij maken volwaardig deel uit van de kleine samenleving die de school is.

Omdat we geloven dat Jezus Christus de Weg, de Waarheid en het Leven is, gunnen we ieder kind om onderwijs te krijgen met de Bijbel als de basis. Het betekent dat we er als Berséba alles aan doen om kinderen op onze reformatorische scholen te houden.

3.3 Missie

Met elkaar zorgen we voor passende ondersteuning voor alle kinderen van onze scholen. We realiseren dit, ieder vanuit zijn eigen rol, steeds meer thuisnabij met de school als herbergzame leef- en ontwikkelgemeenschap.

3.4 Visie en ambitie

We streven naar het inclusiever worden van ons onderwijs, zodat we alle kinderen van de aangesloten scholen een passende onderwijsplek kunnen bieden die thuisnabij is. We doen dit met behoud en doorontwikkeling van ons gespecialiseerd onderwijs.

Om dit waar te maken hebben we, ook op grond van de eerdergenoemde evaluatie, de volgende speerpunten voor de komende jaren:

1. We borgen het reeds bestaande sterke fundament voor passend onderwijs binnen ons samenwerkingsverband, gericht op de brede ontwikkeling van elke leerling en een dekkend netwerk aan voorzieningen.
2. We vergroten, verdiepen en verbreden de expertise in aanpak, aanbod en organisatie op elke school op het vlak van extra ondersteuning.
3. We bieden meer maatwerk, dat zo thuisnabij mogelijk gestalte krijgt, waarmee we herbergzaamheid inhoud geven.
4. We intensiveren de samenwerking met partners binnen en buiten het onderwijs en versterken doorgaande lijnen.

3.5 Kernwaarden

De bureauorganisatie Berséba heeft kernwaarden opgesteld. Van de medewerkers wordt verwacht dat zij vanuit drie kernwaarden hun werk doen. Deze kernwaarden bepalen het handelen in allerlei keuzes en vraagstukken.

1. Samen

Berséba is een SAMENwerkingsverband. Samen met de besturen en hun scholen werken we aan onze missie, visie en ambitie. Deze opdracht vereist wederzijdse betrokkenheid, samenspel en een gezamenlijk ervaren verantwoordelijkheid, waarbij iedereen eigenaarschap toont.

2. Gedreven

Onze missie, visie en ambitie vragen om gedrevenheid en nauwgezetheid van de medewerkers, juist omdat we graag aansluiten bij de vragen en opgaven die er leven. Maatwerk is vaak vereist. Dat vraagt doorzettingsvermogen, inspiratie en bevlogenheid om onze bedoeling waar te maken. De medewerkers van Berséba willen van toegevoegde waarde zijn. Ze willen kennis en ervaring toevoegen en critical friend en sparringpartner zijn van de teamleden van de scholen.

3. Barmhartig

Berséba staat ten dienste van Bijbels-genormeerd onderwijs. De kernwaarde barmhartigheid is een voluit Bijbelse opdracht. We willen barmhartig en dienstbaar zijn en herbergzaamheid bieden voor (kwetsbare) kinderen in een hele belangrijke fase van hun leven. We werken vanuit ons hart, uit liefde voor kinderen en voelen mee met kinderen die het moeilijk hebben.

4. Naar inclusiever onderwijs

De komende jaren willen we ons onderwijs 'inclusiever' maken. Wat bedoelen we hiermee precies? Hieronder gaan we eerst in op de bredere context waarin deze term wordt gebruikt. Vervolgens bakenen we het begrip af voor Berséba.

4.1 Inclusief in een bredere context

De ontwikkeling naar inclusiever onderwijs is een deel van de context waarmee Berséba te maken heeft.

De Onderwijsraad heeft in 2020 een adviesrapport uitgebracht over inclusiever onderwijs: 'Steeds inclusiever'. Het advies geeft richting hoe het onderwijs zich in de komende jaren zou moeten ontwikkelen. Inclusiever onderwijs houdt in dat kinderen met een beperking toegang hebben tot onderwijs dat zo veel mogelijk gelijkwaardig is aan het onderwijs van leerlingen zonder een beperking.

De Onderwijsraad bakent het begrip 'inclusiever onderwijs' af aan de hand van drie elementen:

- 1.** Leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften krijgen de begeleiding en toerusting die voor hen onmisbaar zijn om onderwijs op een school te kunnen volgen.
- 2.** Dit onderwijs vindt zo thuisnabij mogelijk plaats.
- 3.** Leerlingen met een beperkingen ontvangen onderwijs zo veel mogelijk samen met leerlingen zonder beperkingen in hun ontwikkeling.

In het genoemde adviesrapport wordt dit de 'smalle definitie' van inclusie genoemd. In de Verbeteraanpak passend onderwijs neemt het streven naar inclusiever onderwijs een belangrijke plek in. Als doel wordt geformuleerd dat leerlingen met en zonder ondersteuningsbehoeften vaker samen dicht bij thuis naar dezelfde school gaan, elkaar ontmoeten op het schoolplein en als het kan in dezelfde klas zitten. De overheid heeft een landelijke routekaart gemaakt om het Nederlandse onderwijs de komende vijftien jaar inclusiever te maken.

4.2 Betekenis geven aan inclusiever onderwijs voor Berséba

4.2.1 Algemeen

Wat verstaat Berséba onder de term 'inclusiever'? Wij sluiten aan bij de smalle definitie die de Onderwijsraad hanteert. Wij richten ons dus op de groep leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften. Deze smalle definitie raakt immers de kern van de opdracht voor het samenwerkingsverband. Daarmee bakenen we het begrip 'inclusie' ook duidelijk af.

Als Berséba zien we graag dat de leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften:

1. naar een reformatorische school kunnen waar ze passende ondersteuning krijgen. Dit betekent dat we 'thuiszitten' echt willen voorkomen. Het betekent eveneens dat we leerlingen zo veel mogelijk binnen ons samenwerkingsverband willen houden, omdat we het reformatorisch karakter van ons onderwijs van toegevoegde waarde vinden in de ontwikkeling van ieder kind. Het betekent ook dat een 'inschrijving op de school' niet genoeg is, maar dat we ons inspannen om vervolgens de ondersteuning te bieden die het kind nodig heeft, zodat het volwaardig kan deelnemen aan het onderwijs en zijn of haar talent optimaal kan ontwikkelen.
2. thuisnabij onderwijs krijgen. Zoals hierboven blijkt hechten we veel waarde aan het reformatorische karakter van ons onderwijs. Ouders hebben er veel voor over om kinderen op onze scholen te laten deelnemen en zijn bereid daarvoor te reizen. In sommige regio's is dit niet nodig en kunnen ouders op loop/fietsafstand van hun huis een keuze maken uit reformatorische scholen. Maar in andere gebieden moet er een hele reis worden afgelegd om een reformatorische school te kunnen bereiken. Ouders van leerlingen met een specifieke ondersteuningsbehoefte kunnen dan voor lastige dilemma's komen te staan. Als Berséba willen we een zodanig dekkend netwerk dat de reistijd van leerlingen zoveel mogelijk beperkt wordt en herbergzaam zijn voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften.
3. zoveel mogelijk samen onderwijs volgen met leerlingen zonder extra ondersteuningsbehoeften. Onderwijs wordt gegeven in een sociale context: we staan in relatie tot elkaar. Onze leerlingen voelen zich met hun mogelijkheden en beperkingen gewaardeerd en ervaren dat ze kunnen participeren in de gemeenschap van de school. Dit betekent dat leerlingen met belemmeringen in hun ontwikkeling zo veel mogelijk onderwijs volgen samen met leerlingen die geen extra

ondersteuningsbehoeften hebben. Ze spelen samen en ontmoeten elkaar. Dit is niet voor alle kinderen mogelijk. Voor hen is er het gespecialiseerd onderwijs dat in staat is - al dan niet tijdelijk - in een speciale setting onderwijs te bieden. We beschouwen het gespecialiseerd onderwijs dan ook als een cruciaal onderdeel van ons dekkend netwerk van voorzieningen.

4.2.2 Welke beweging wordt bedoeld met de term 'inclusiever'?

Op al onze scholen wordt veel inspanning geleverd om kinderen passende ondersteuning te geven. Onder inclusiever onderwijs verstaan wij een stapsgewijze verdere ontwikkeling en uitbouw van de extra ondersteuning vanuit de specifieke context van elke school. De samenleving wordt complexer. Dit geldt ook voor de problematiek waar scholen mee te maken krijgen, waardoor de druk op het onderwijs toeneemt. Het lerarentekort is hierbij een complicerende factor.

Wanneer we niets doen, zullen bovengenoemde doelstellingen onder druk komen te staan. Het risico daarbij is dat leerlingen niet meer de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben, met alle consequenties van dien.

Vanaf 2014 zien we een toename van het aantal leerlingen dat gebruik maakt van ons gespecialiseerd onderwijs. Aan de andere kant daalt het totaal aantal leerlingen op onze scholen. Het deelnamepercentage is dus gestegen. Op langere termijn is een dergelijke stijging niet houdbaar. We streven de komende vier jaar dan ook naar het gelijk houden van het huidige deelnamepercentage in het gespecialiseerd

onderwijs. Gezien de verzwaring van de doelgroep, de context waarin het onderwijs werkt en de fase van ontwikkeling rondom inclusiever onderwijs denken we dat deze cijfermatige vertaling van de ambitie recht doet aan de term 'inclusiever'. Het zal meer vragen van onze gespecialiseerde scholen (die een populatie met zwaardere ondersteuningsbehoefte krijgen) en ook van onze reguliere scholen. Tegelijkertijd blijft ons gespecialiseerd onderwijs op deze wijze een belangrijk onderdeel van ons dekkend netwerk en blijft er dus plaats voor leerlingen met een ondersteuningsbehoefte waarin het reguliere onderwijs niet kan voorzien.

Met drie programmaliijnen willen we de komende jaren onze ambities waar kunnen maken:

- a. Expertise ([hoofdstuk 5](#))
- b. Maatwerk ([hoofdstuk 6](#))
- c. Samenwerking ([hoofdstuk 7](#))

5. Expertise

5.1 Bedoeling

Goed onderwijs en goede ondersteuning staat of valt met de kwaliteit van de professionals: de mensen die werken in het onderwijs. Iedere dag zetten zij zich in om onze leerlingen te geven wat nodig is voor een optimale ontwikkeling. Dit vraagt veel aan kennis, competenties en ervaring, zeker gezien de veranderende ondersteuningsbehoeften bij leerlingen en de personeelwisselingen binnen de scholen met op sommige plekken verloop van kennis en expertise. We stimuleren het uitwisselen van kennisoverdracht van het gespecialiseerde onderwijs naar het reguliere onderwijs, zodat de leerkracht toegerust is om de leerling te bieden wat hij nodig heeft.

5.2 Koersuitspraak

We werken voortdurend aan passende expertise om optimaal tegemoet te komen aan wat (groepen) leerlingen voor hun brede ontwikkeling nodig hebben.

5.3 Wat vinden we van belang?

1. Intensieve samenwerking met opleidingsinstituten is essentieel om toekomstige leraren voor te bereiden op de ontwikkeling naar inclusiever onderwijs.
2. Expertiseontwikkeling vindt plaats vanuit pedagogisch perspectief. Het doel is altijd het welbevinden van elke leerling te stimuleren zodat deze ongeacht zijn mogelijkheden en beperkingen tot ontwikkeling kan komen.
3. Expertiseontwikkeling sluit aan bij de uitgangspositie van scholen. Zowel voor het team als voor individuele teamleden zorgt expertiseontwikkeling voor praktische handvatten om de emotionele, sociale en cognitieve ontwikkeling van leerlingen op een stimulerende wijze in beeld te brengen, mogelijkheden van de leerling te benutten te stimuleren en belemmeringen tijdig te signaleren.
4. Transfer van de kennis, vaardigheden en aanpak vanuit het gespecialiseerd onderwijs naar het regulier onderwijs versterkt de mogelijkheden van een basisschool om tegemoet te komen aan de ondersteuningsbehoeften van de leerlingpopulatie.
5. Stimuleren van samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp en zorg ondersteunt leerlingen in hun brede ontwikkeling.

5.4 Wat gaan we doen?

Het samenwerkingsverband

- ✔ zorgt voor heldere informatie welke mogelijkheden er zijn voor expertiseontwikkeling om inclusiever onderwijs verder te ontwikkelen.
- ✔ stimuleert, faciliteert en organiseert activiteiten, zodat scholen alleen of in gezamenlijkheid expertise ontwikkelen.
- ✔ brengt reguliere en gespecialiseerde scholen onderling in verbinding met elkaar om ontwikkelde expertise aan elkaar over te dragen.
- ✔ waardeert scholen die stappen zetten in het realiseren van inclusiever onderwijs.
- ✔ ondersteunt scholen met een hoog deelnamepercentage om ze verder te helpen in het realiseren van inclusiever onderwijs.
- ✔ heeft een structureel overleg met opleidings- en nascholingsinstituten over het curriculum van opleidingen en passende nascholing.

De school

- ✔ heeft zicht op de ondersteuningsbehoefte van de leerlingpopulatie.
- ✔ heeft een scholingsplan voor haar team, om het schoolteam in staat te stellen tegemoet te komen aan de ondersteuningsbehoeften van de leerlingpopulatie en tevens de ambities van het ondersteuningsplan uit te voeren.
- ✔ werkt actief mee aan het delen van expertise door deelname aan expertbijeenkomsten etc.
- ✔ werkt mee aan het vergroten van de eigen expertise wanneer sprake is van een hoog deelnamepercentage.
- ✔ is bereid om samen met de gemeente en onderwijs gezamenlijk te professionaliseren bijvoorbeeld bij het handelingsgericht integraal arrangeren of het interprofessioneel werken en hier concrete afspraken over te maken.

De gemeente

- ✔ staat open om als jeugdhulp en onderwijs gezamenlijk te professionaliseren, bijvoorbeeld bij het handelingsgericht integraal arrangeren of het interprofessioneel werken en hier concrete afspraken over te maken.
- ✔ zet expertise, die past bij de leerlingpopulatie van de school, in om binnen de ondersteuningsstructuur van de school interprofessioneel samen te werken.

5.5 Waar leidt dit toe?

- Schoolteams en individuele leerkrachten zijn beter toegerust om passend onderwijs vorm te geven door beter tegemoet te kunnen komen aan de ondersteuningsbehoeften van (groepen) leerlingen.
- De leerlingen krijgen onderwijs en ondersteuning die passen bij hun mogelijkheden en dienstbaar zijn aan hun brede ontwikkeling.
- Scholen ervaren de beschikbaarheid van de expertise van het gespecialiseerd onderwijs en andere partners als steunend om de ondersteuningsmogelijkheden voor hun leerlingen te verdiepen en verbreden.

6. Maatwerk

6.1 Bedoeling

Het proces om te bepalen welke ondersteuning passend is noemen we 'arrangeren'. Wij doen dit handelingsgericht en integraal: we kijken niet 'wat is er mis met deze leerling', maar denken preventief en doelgericht na over de vraag 'wat heeft deze leerling in deze context nodig zodat deze zich gezien, gehoord en begrepen weet'? We bedenken een aanpak die voor de leerling, de leerkracht en de ouders werkt. Hierbij leunen we op een stevige basis: goed onderwijs met goede basisondersteuning en duidelijkheid over de extra ondersteuning die de school kan bieden.

Maatwerk is het sleutelwoord waarmee het onderwijsaanbod en de ondersteuning beter aansluiten bij de capaciteiten en de behoeften van de leerling. Soms zijn aanpassingen nodig op schoolniveau, soms op groepsniveau of individueel niveau. Maatwerk vraagt flexibiliteit. Met maatwerk kunnen we meer leerlingen thuisnabij onderwijs bieden op reformatorische scholen.

6.2 Koersuitspraak

We creëren op alle niveaus binnen de school en in samenwerking met jeugdhulp maatwerk om tegemoet te komen aan de brede ontwikkeling van (groepen) leerlingen.

6.3 Wat vinden we van belang?

1. Arrangeren kenmerkt zich door:
  - tijdig signaleren en preventief handelen.
  - werken vanuit pedagogisch perspectief voor de brede ontwikkeling van leerlingen.
  - consequent en consistent toepassen van de uitgangspunten van handelingsgericht werken.
  - uitgaan van wat leerlingen als ontwikkelbehoeften tonen in plaats van uitgaan van diagnoses.
  - een integrale aanpak, waar nodig en gewenst samen met jeugdhulp- en zorgpartners.
2. Samenwerking is bij arrangeren het kernbegrip. Samenwerking kenmerkt zich door wederkerigheid:
  - Ouders zijn volwaardige en gelijkwaardige partners in het proces van arrangeren voor leerlingen.
  - Leerlingen ervaren dat ze betrokken zijn bij het arrangeren en voelen zich eigenaar van hun eigen ontwikkeling, zowel in de groep als bij de begeleiding op individueel niveau.
  - School en samenwerkingspartners binnen en buiten het onderwijs werken proactief, consequent en consistent samen om expertise beschikbaar te maken voor de bredere ontwikkeling van leerlingen.
3. Binnen het ondersteuningsteam is expertise vanuit onderwijs, jeugdhulp en zorg beschikbaar om teamleden te stimuleren, te faciliteren en te steunen om het arrangeren voor (groepen) leerlingen mogelijk te maken.
4. Voor de doorgaande lijn bij de brede ontwikkeling van leerlingen is afstemming vanuit de voorschoolse situatie, afstemming met het gespecialiseerd onderwijs en met het voorgezet onderwijs een voorwaarde.
5. Als verwijzing naar vormen van gespecialiseerd onderwijs nodig is, gebeurt dit tijdig. Wanneer een leerling deelneemt aan het gespecialiseerd onderwijs wordt regelmatig bekeken of terugplaatsing naar het reguliere onderwijs mogelijk is.

6.4 Wat gaan we doen?

Het samenwerkingsverband

- ♥ hanteert duidelijke criteria voor het beoordelen van aanvragen voor arrangementen en toelaatbaarheidsverklaringen.
- ♥ wijst op mogelijkheden voor maatwerkoplossingen wanneer een leerling onvoldoende wordt ondersteund in de bestaande structuur.
- ♥ communiceert duidelijk wat van scholen wordt verwacht in de basisondersteuning.
- ♥ werkt aan een op preventie gerichte ondersteuningsstructuur.
- ♥ zet in op een actief terugplaatsingsbeleid vanuit het gespecialiseerd onderwijs.
- ♥ maakt duidelijk wat van ondersteuningsteams wordt verwacht en stimuleert de doorontwikkeling van ondersteuningsteams.
- ♥ handhaaft en ontwikkelt waar nodig een dekkend netwerk voor leerlingen van het samenwerkingsverband.
- ♥ stimuleert meer integrale vormen van gespecialiseerd en regulier onderwijs.
- ♥ stimuleert gemeenten om binnen de ondersteuningsteams te participeren om handelingsgericht en integraal arrangeren vorm te geven.
- ♥ handhaaft de financiering van de ambulante begeleiding waarmee reguliere scholen extra ondersteuning kunnen krijgen vanuit het gespecialiseerd onderwijs.
- ♥ kijkt scherp waar mogelijk bureaucratie verminderd kan worden.

De school

- heeft een ondersteuningsteam dat functioneert als loket voor ouders, leerkrachten en kinderen.
- stemt aanbod, aanpak en organisatie van het onderwijs af op de behoeften van haar leerlingpopulatie en breidt waar mogelijk het palet aan extra ondersteuning uit.
- implementeert handelingsgericht en integraal arrangeren in de ondersteuningsstructuur van de school en staat open voor het bieden van maatwerk waar dit nodig is.
- zoekt een gelijkwaardig partnerschap met de ouders voor een optimale ontwikkeling in de verschillende levensverbanden van een leerling.
- realiseert vormen van medeverantwoordelijkheid van leerlingen bij hun eigen brede ontwikkeling.
- creëert mogelijkheden voor terugplaatsing van leerlingen vanuit het gespecialiseerd onderwijs binnen de kaders van het samenwerkingsverband.
- zorgt voor een doorgaande lijn vanuit voorschoolse instellingen en voor een doorgaande lijn naar het voortgezet (speciaal) onderwijs, in het bijzonder voor kwetsbare leerlingen.

De gemeente

- participeert in de ondersteuningsteams van de scholen om samen integraal te arrangeren, zodat de inzet van ondersteuning en (jeugd) hulp zo optimaal mogelijk op elkaar is afgestemd.
- werkt samen met het onderwijs door de inzet van preventieve voorzieningen voor hulp om het problematiseren zo veel mogelijk te voorkomen, het probleemoplossend vermogen bij jeugdigen en ouders te versterken en eventuele thuiszitters zo snel mogelijk passende hulp te bieden.
- denkt samen met het onderwijs na om effectieve vormen van jeugdhulp in te zetten, die past bij de leerlingpopulatie van de school.
- is bereid om te verkennen welke vormen van (beschikkingsvrije of collectieve) jeugdhulp ingezet kunnen worden in het gespecialiseerd onderwijs.

6.5 Waar leidt dit toe?

- De scholen verdiepen en verbreden hun huidige aanbod van extra ondersteuning dat passend is bij de leerlingpopulatie.
- In de ondersteuningsstructuur zijn de uitgangspunten van handelingsgericht werken leidend, waardoor invulling gegeven wordt aan het partnerschap van ouders en het hoorrecht van leerlingen.
- Er is sprake van tijdige samenwerking met en verwijzing naar het gespecialiseerd onderwijs en waar mogelijk plaatsen we leerlingen terug naar het reguliere onderwijs.

7. Samenwerken

7.1 Bedoeling

Leerlingen en hun ouders hebben soms ondersteuning nodig die de school of het samenwerkingsverband niet kan bieden, maar die bijvoorbeeld wel gegeven kan worden door Jeugdhulp. Het onderwijs is verantwoordelijk voor leerlingen vanaf de leerplichtige leeftijd, maar we weten dat een goede ondersteuning en signalering in de voorschoolse periode preventief kan werken. Voor deze zaken is een goede samenwerking tussen alle betrokken partijen nodig, want leerlingen mogen niet de dupe worden van begrenzings- en verantwoordelijkheden. Tegelijkertijd is het belangrijk dat ieder zijn eigen specifieke rol speelt. Berséba werkt samen met veel verschillende partijen waarbij we het (belang van) het kind centraal stellen. Zo zorgen we ervoor dat onze leerlingen niet tussen wal en schip vallen.

7.2 Koersuitspraak

We intensiveren op de verschillende niveaus de samenwerking met partners om zo goed mogelijk te kunnen voorzien in het stimuleren van de brede ontwikkeling van (groepen) leerlingen.

7.3 Wat vinden we van belang?

1. De meeste kinderen verblijven acht jaar van hun leven in het basisonderwijs. Hun ontwikkeling begint al eerder en gaat na het basisonderwijs verder. Goede doorlopende ontwikkellijnen vanuit voorschoolse situaties en naar het voortgezet onderwijs zijn van groot belang. Dat vraagt nauwe samenwerking met voorschoolse instellingen en scholen voor voortgezet onderwijs en waar mogelijk en gewenst kinderopvang.
2. Complexere ondersteuningssituaties kan het onderwijs niet alleen aan. Samenwerking en afstemming met gemeenten over de inzet van jeugdhulp is noodzakelijk om zo preventief mogelijk te kunnen acteren op belemmeringen in de ontwikkeling van kinderen.
3. Voor het realiseren van een dekkend netwerk is samenwerking met het gespecialiseerd onderwijs een voorwaarde.
4. Waar nodig en gewenst is sprake van samenwerking met regionale samenwerkingsverbanden voor een dekkend netwerk in de regio.
5. Samenwerkingspartijen zijn wederzijds bereid expertise beschikbaar te stellen en scholen staan open om deze expertise te integreren in de ondersteuningsstructuur.
6. Participeren van het samenwerkingsverband en de school in bestuurlijke en inhoudelijke netwerken met gemeenten en regionale samenwerkingsverbanden is belangrijk om een rol te spelen in de lokale gemeenschap en een bijdrage te leveren aan gezamenlijk beleid. Het gaat hierbij om vraagstukken op het snijvlak van passend onderwijs en gemeentelijk beleid, zoals jeugdhulp, leerlingvervoer en onderwijshuisvesting.

7.4 Wat gaan we doen?

Het samenwerkingsverband

- ✔ verkent, samen met de basisschool en relevante partners, bij de instroom van leerlingen uit voorschoolse instellingen de mogelijkheden van plaatsing in het reguliere onderwijs.
- ✔ werkt intensief samen met het gespecialiseerd onderwijs om een regionaal expertisenetwerk te ontwikkelen, waarbij de ondersteuning zo dicht mogelijk naar de leerling wordt gebracht.
- ✔ zoekt blijvend vanuit een gezamenlijk belang de dialoog met samenwerkingspartners om de ambities van het samenwerkingsverband te realiseren.
- ✔ levert met partners een bijdrage aan de gezamenlijke beleidsontwikkeling en -beïnvloeding.
- ✔ spreekt met samenwerkingspartners af hoe en in welke frequentie periodiek wordt afgestemd over stagnerende casuïstiek.
- ✔ informeert scholen over relevante regionale ontwikkelingen en stimuleert directies van scholen om te participeren in de Lokale Educatieve Agenda en eventuele werkgroepen.
- ✔ stimuleert scholen om intensief samen te werken met voorschoolse voorzieningen en waar nodig kinderopvang.
- ✔ richt een ouder- en jeugdsteunpunt in om te informeren, te steunen en te signaleren.

De school

- ✔ werkt samen met het gespecialiseerd en regulier onderwijs om expertise te integreren in de ontwikkeling van de ondersteuning op de school.
- ✔ staat open voor en werkt samen met partners om de ondersteuningsmogelijkheden te vergroten en verbreden.
- ✔ staat open voor expertisedeling met andere scholen om zo te leren van elkaars ontwikkeling.
- ✔ participeert actief in de activiteiten die door het samenwerkingsverband of in de gemeente worden ontplooid.
- ✔ is op de hoogte van regionale ontwikkelingen die van belang zijn voor de lokale ondersteuningsstructuur en is een sterke samenwerkingspartner in het lokale educatieve en sociale domein.

De samenwerkingspartners¹

- benutten binnen de gemeentelijke overlegstructuren het OOGO, zodat tussen samenwerkingsverband en gemeenten afstemming en besluitvorming plaatsvindt over ontwikkelingen rondom passend onderwijs, jeugdhulp, leerlingenvervoer en leerplicht.
- trekken intensief met scholen en samenwerkingsverband op om thuiszitten terug te dringen en een passend aanbod van onderwijs, jeugdhulp en zorg te bieden voor kwetsbare leerlingen.
- spreken met het samenwerkingsverband af hoe en in welke frequentie periodiek wordt afgestemd over stagnerende casuïstiek bijv. rondom thuiszitters.

1) In tegenstelling tot de programmalijnen expertise en maatwerk spreken we hier in plaats van 'gemeenten' van 'samenwerkingspartners', omdat samenwerking zich richt op meer partners dan de gemeente. Een overzicht van de partners is opgenomen in bijlage 8: Samenwerkingspartners. Gemeenten zijn wettelijk gezien wel een vooraanstaande partner.

7.5 Waar leidt dit toe?

- De samenwerking tussen het regulier en gespecialiseerd onderwijs is versterkt.
- Er zijn vormen van integratie van regulier en gespecialiseerd onderwijs gerealiseerd.
- Er is een goede doorlopende lijn vanuit voorschoolse voorzieningen naar het onderwijs en van het regulier en gespecialiseerd onderwijs naar voortgezet onderwijs.
- Samenwerkingspartners verstevigen hun gezamenlijke aanpak voor de ontwikkeling van kinderen. Uitgangspunten hierbij zijn normalisering (minder 'labels') en een preventieve aanpak, waarbij curatieve vormen van zorg en jeugdhulp zo veel mogelijk worden beperkt maar wel snel beschikbaar zijn als dit nodig is.
- Het ouder- en jeugdsteunpunt op de website geeft helderheid wie er verantwoordelijk is voor welke ondersteuning en hoe deze verschillende vormen van ondersteuning en zorg optimaal samenwerken voor de ontwikkeling van kinderen.

8. Borging van het fundament

werkwijzen en randvoorwaarden

8.1 Rollen en verantwoordelijkheden

Berséba bestaat uit alle aangesloten scholen, de schoolbesturen en de bureauorganisatie. In onze missie hebben we geformuleerd dat we met elkaar passende ondersteuning voor onze leerlingen realiseren, ieder vanuit zijn eigen rol. Hieronder beschrijven we deze rollen en verantwoordelijkheden voor de scholen, de schoolbesturen en de bureauorganisatie van Berséba en hun wederzijdse afhankelijkheid.

8.1.1 Rol en verantwoordelijkheid scholen en schoolbesturen

Schoolbesturen zijn in de eerste plaats verantwoordelijk voor passend onderwijs en voor de onderwijskwaliteit op hun scholen. Zij hebben wettelijk zorgplicht. Dit betekent dat zij ervoor moeten zorgen dat iedere leerling die bij hen wordt aangemeld een passende onderwijsplek krijgt, ook als die leerling extra ondersteuning nodig heeft. In overleg met de ouders wordt allereerst onderzocht of het mogelijk is die plek te bieden op de school waar de leerling is aangemeld, eventueel met inzet van extra ondersteuning vanuit het samenwerkingsverband. Als dit niet mogelijk is, wordt (in overleg met de bureauorganisatie) onderzocht of plaatsing op een andere reguliere school wel mogelijk is. Uiteindelijk kan een verwijzing naar het gespecialiseerd onderwijs (tijdelijk) gewenst zijn. Voor een leerling die reeds op school zit en waarbij de behoefte aan extra ondersteuning later blijkt, volgt de school dezelfde lijn.

Schoolbesturen zijn verantwoordelijk om op hun scholen te voorzien in voldoende bevoegde en bekwame teamleden. Door het lerarentekort is het op dit moment moeilijk om dit te realiseren. Alle scholen bieden basisondersteuning aan hun leerlingen. Berséba heeft deze basisondersteuning beschreven (bijlage 1). Denk bijvoorbeeld aan ondersteuning op het vlak van dyslexie, aanpakken voor het begeleiden van gedrag of het gedifferentieerd aanbieden van de lesstof. Ouders mogen verwachten dat elke school deze basisondersteuning biedt. De overheid zal naar verwachting binnen afzienbare tijd een landelijke norm voor basisondersteuning vaststellen. Deze geldt dan voor alle basisscholen in Nederland.

Alle scholen formuleren in hun schoolondersteuningsprofiel welke extra ondersteuning zij kunnen bieden, bovenop de basisondersteuning. Hiervoor sluiten scholen aan bij de behoeften van de eigen leerlingpopulatie. Scholen kunnen hierin onderling dus verschillen en kunnen ook de behoefte hebben hun profiel in de loop van de tijd aan te passen aan ontwikkelingen binnen hun leerlingpopulatie.

8.1.2 Rol en verantwoordelijkheid bureauorganisatie Berséba.

De verantwoordelijkheid van de bureauorganisatie is om te zorgen voor een dekkend netwerk van voorzieningen waar alle aangesloten scholen gebruik van kunnen maken. Een andere verantwoordelijkheid is om regionale samenwerking te zoeken met relevante partijen, met name met gemeenten.

Het samenwerkingsverband krijgt vanuit het Rijk de financiële middelen om extra ondersteuning op scholen mogelijk te maken en moet zich verantwoorden over de doelmatige besteding van deze middelen. Verder draagt de bureauorganisatie zorg voor een juiste toeleiding naar het gespecialiseerd onderwijs. Dat gebeurt via de loketten, waar volgens vaste procedures en werkwijzen op onafhankelijke wijze beoordeeld wordt of plaatsing aan de orde is. Zie hiervoor bijlage 4, Ondersteuningstoewijzing.

Vanuit een overkoepelende rol is de bureauorganisatie een constructieve partner voor de scholen. De medewerkers kennen de scholen en zijn voor hen goed bereikbaar. Ze bespreken knelpunten, denken mee over oplossingen en zorgen voor verspreiding van kennis, informatie en goede voorbeelden. Ze stimuleren het delen van kennis door het organiseren van bijvoorbeeld netwerkbijeenkomsten. Daarnaast hebben ze ook een meer onafhankelijke rol. Het samenwerkingsverband wordt namelijk ook geacht te borgen dat op een goede wijze uitvoering wordt gegeven aan de gemaakte afspraken.

Daarom wordt bijv. via audits op schoolniveau meegekeken en worden bevindingen over de ondersteuningsstructuur besproken met de school.

Ten slotte is het samenwerkingsverband verantwoordelijk voor het inrichten van een onafhankelijk ouder- en jeugdsteunpunt. Dit steunpunt maakt duidelijk op welke wijze informatie aan de ouders wordt verstrekt over de ondersteuningsvoorzieningen voor kinderen en over onafhankelijke ondersteuningsmogelijkheden voor ouders. Het steunpunt is onderdeel van de website.

8.1.3 Onderlinge afhankelijkheid

Uit bovenstaande blijkt duidelijk dat er sprake is van onderlinge afhankelijkheid. Een school zal haar zorgplicht vrijwel nooit kunnen waarmaken voor alle leerlingen die worden aangemeld. Scholen kunnen niet alles en dat hoeft gelukkig ook niet. Scholen hebben elkaar nodig om gezamenlijk invulling te geven aan de zorgplicht.

Een samenwerkingsverband kan alleen een dekkend netwerk realiseren als er scholen zijn die bereid zijn om specifieke expertise te bieden of te ontwikkelen. In de afgelopen jaren hebben we vanuit het besef van onze onderlinge afhankelijkheid, en vanuit vertrouwen in elkaar, professioneel goed samengewerkt. Dit zetten we graag voort in de komende jaren. In deze wederzijdse afhankelijkheid hanteren we een aantal sleutelprincipes:

1. Eigenaarschap

De scholen, de schoolbesturen en de bureauorganisatie vormen ons samenwerkingsverband. We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor kwalitatief goed onderwijs voor al onze leerlingen. De school participeert actief in de regionale netwerkbijeenkomsten. Het ondersteuningsplan is van ons allemaal en de inhoud van de programmalijnen staat, via het schoolplan, op de agenda van teambijeenkomsten. Scholen vertalen afspraken met het team naar de praktijk van de school. Het bureauorganisatie werkt samen met de scholen aan de ontwikkeling van het gezamenlijke beleid.

2. Veelkleurigheid

Zoals ieder kind er mag zijn, zo mag ook iedere school er zijn. De school heeft de verantwoordelijkheid om haar leerlingen maximale herbergzaamheid te bieden, zo thuisnabij mogelijk onderwijs te geven dat aansluit bij de ondersteuningsbehoeften van de kinderen, hiertoe expertise te ontwikkelen en die te delen met andere scholen. Doordat iedere school een eigen invulling geeft aan herbergzaam onderwijs ontstaat binnen Berséba een veelkleurig palet.

3. Flexibilisering

Ons ondersteuningsplan geeft richting en ruimte. De school realiseert de beleidsvoornemens van het ondersteuningsplan op een manier die past bij de visie, de missie en de kernwaarden van de eigen school. Hierbij stemt de school af op de schoolpopulatie en houdt zij rekening met de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen en de kwaliteiten, de kennis en vaardigheden van de leerkrachten. Het bureauorganisatie geeft ruimte aan deze ontwikkeling en voert met de scholen hierover het stimulerende gesprek.

8.2 Organisatiestructuur

In de organisatiestructuur zijn diverse waarborgen ingebouwd die ervoor moeten zorgen dat de rollen en verantwoordelijkheden helder zijn en in praktijk goed kunnen worden uitgevoerd. Allereerst heeft Berséba een bestuurder die integrale verantwoordelijkheid draagt voor de organisatie. Zo is er sprake van slagkracht. Een onafhankelijke Raad van Toezicht functioneert als werkgever van de bestuurder en ziet toe op de koers van de organisatie. Om te voorkomen dat de organisatie te ver af staat van de praktijk is Berséba opgedeeld in vier regio's. Onder verantwoordelijkheid van de bestuurder is in iedere regio een regiomanager actief. De bestuurder is zijn leidinggevende en aan hem legt hij verantwoording af. De regiomanager vertaalt de beleidsvoornemens van het ondersteuningsplan naar regionaal beleid. Tevens is hij het aanspreekpunt voor de scholen en partners in de regio en is hij de verbindende schakel vanuit de regio naar het MT van Berséba en levert op die wijze weer input voor het landelijke beleid. Zo is er sprake van nabijheid. De organisatie is een vereniging. Alle aangesloten schoolbesturen zijn lid van de vereniging en hebben vanuit die rol statutaire bevoegdheden. Zo is de onderlinge afhankelijkheid ook juridisch vastgelegd. Ten slotte is er een ondersteuningsplanraad. Hierin nemen ouders en personeelsleden van scholen kennis van de ontwikkelingen binnen Berséba. Zij zorgen voor een toets vanuit de praktijk op de beleidsmatige voornemens en hebben specifiek een instemmingsbevoegdheid op het ondersteuningsplan. In bijlage 9 is de organisatiestructuur van Berséba verder uitgewerkt.

8.3 Kwaliteitszorg

Met kwaliteitsontwikkeling richten we ons op een sterk fundament van basisondersteuning en bouwen we aan extra ondersteuning binnen elke school en tussen scholen. Zowel bij de interne reflectie op dit thema (paragraaf 2.1.4) als bij de uitkomsten van het onderzoek door de inspectie (paragraaf 2.2.4) hebben wij onze visie op dit thema uiteengezet. De kwaliteitszorg is in bijlage 7 verder uitgewerkt.

8.4 Financiën

De bureauorganisatie van het samenwerkingsverband ontvangt en verdeelt middelen voor extra ondersteuning. Deze middelen moeten zo veel mogelijk terecht komen bij de scholen. Daar wordt immers de extra ondersteuning gegeven. Het gespecialiseerd onderwijs ontvangt zijn ondersteuningsmiddelen vanuit het budget van Berséba direct via DUO, aangevuld met een beschikking van Berséba voor specifieke (groepen) leerlingen. Als er sprake is van buitengewone groei van het gespecialiseerd onderwijs, hanteert Berséba een vangnetregeling. Het reguliere onderwijs ontvangt jaarlijks een beschikking. De organisatie heeft een beperkte reserve. Wanneer deze uitkomt boven het vastgesteld niveau, worden de middelen boven dit niveau verdeeld over de aangesloten reguliere scholen. Zo voorkomen we dat er onnodig geld op de plank blijft liggen. De uitgangspunten voor de wijze waarop het samenwerkingsverband de middelen verdeelt, zijn vastgelegd in bijlage 2 Deze zijn op basis van de huidige inzichten verwerkt in de meerjarenbegroting 2023-2027.

Financieel zijn er drie aandachtspunten:

1. Door het stijgende deelnamepercentage aan het gespecialiseerd onderwijs daalt het beschikbare budget voor het reguliere onderwijs. We moeten ervoor waken dat dit leidt tot een vicieuze cirkel. Een mindere inzet van extra ondersteuning in het reguliere onderwijs kan leiden tot nog meer verwijzingen naar het gespecialiseerd onderwijs.
2. Ondersteuningsmiddelen die de reguliere scholen krijgen, moeten gericht worden ingezet voor de extra ondersteuning. Ze lijken soms te worden beschouwd als onderdeel van de totale lumpsum.
3. Financiële solidariteit binnen het samenwerkingsverband is van grote waarde om de extra ondersteuning te financieren. Tegelijk geldt dat financiële verantwoordelijkheid van elke school ook belangrijk is. In de komende planperiode gaan we uitvoering geven aan tijdens de vorige planperiode genoemde besluit voor financiële medeverantwoordelijkheid. We zijn tijdens de invoering hiervan alert op eventuele ongewenste neveneffecten.

8.5 Bureauorganisatie

Een effectief opererende bureauorganisatie is dienstbaar aan de scholen om de ondersteuning van hun leerlingen vorm te geven en om goed contact te houden met het scholenveld. De medewerkers van de bureauorganisatie handelen vanuit de kernwaarden en dragen de missie, visie en ambitie actief uit. De krapte op de arbeidsmarkt is ook voelbaar binnen de bureauorganisatie. Vacatures zijn niet eenvoudig in te vullen. Tegelijkertijd heeft de evaluatie passend onderwijs en de Verbeteraanpak die hiervan het gevolg is, geleid tot de conclusie dat het functiehuis van Berséba herijkt moet worden om op een goede wijze de ontwikkelingen te kunnen volgen en de gevolgen hiervan te implementeren in het beleid. Dit betekent concreet dat er nagedacht wordt over meer gedeelde verantwoordelijkheid tussen regiomanagers.

8.6 Wat gaan we doen?

Hiervoor beschreven we onze werkwijze die we de afgelopen jaren met succes hebben gehanteerd en die we de komende periode willen behouden. Er kan een aantal onderdelen beter.

8.6.1 Heldere communicatie met transparantie over het besluitvormingsproces

De bureauorganisatie Berséba communiceert via allerlei kanalen. We willen in kortere lijnen gaan communiceren en met een aansprekender vormgeving. Daarnaast gaan we expliciet vermelden hoe besluiten tot stand komen. We merken dat we hierbij sommige samenwerkingspartners nog beter kunnen betrekken. We denken hierbij bijvoorbeeld aan de schoolbesturen van reguliere scholen in plaats van alleen de directeuren. Ook met het gespecialiseerd onderwijs als geheel willen we de komende jaren structureel meer om de tafel, zowel landelijk als regionaal.

8.6.2 Inhoudelijke verantwoording over inzet middelen extra ondersteuning

In de afgelopen periode is er een pilot geweest in de regio Randstad om meer zicht te krijgen op de inzet van de gelden voor extra ondersteuning. Op basis van de uitkomsten hiervan gaan we werken aan een inhoudelijke verantwoording over de inzet van de middelen en de daarmee beoogde en bereikte resultaten.

8.6.3 Versterking kwaliteitszorg

Ons doel voor de komende jaren is dat we het gerealiseerde niveau van kwaliteitszorg op z'n minst vasthouden en versterken, met behulp van de aspecten die in paragraaf 2.1.4 zijn genoemd. We versterken de reflectieve dialoog met de scholen onder andere aan de hand van een set kengetallen. Daarnaast gaan we aan de slag met het concreet en zo mogelijk meetbaar formuleren van onze doelen waarbij we ernaar streven dit zo veel mogelijk op leerlingniveau te doen.

8.6.4 Vermindering personele kwetsbaarheid

We behouden de regionale werkwijze, maar we willen de personele kwetsbaarheid graag verminderen. Daarom gaan we meer inzetten op het delen van verantwoordelijkheden en kennis tussen regio's.

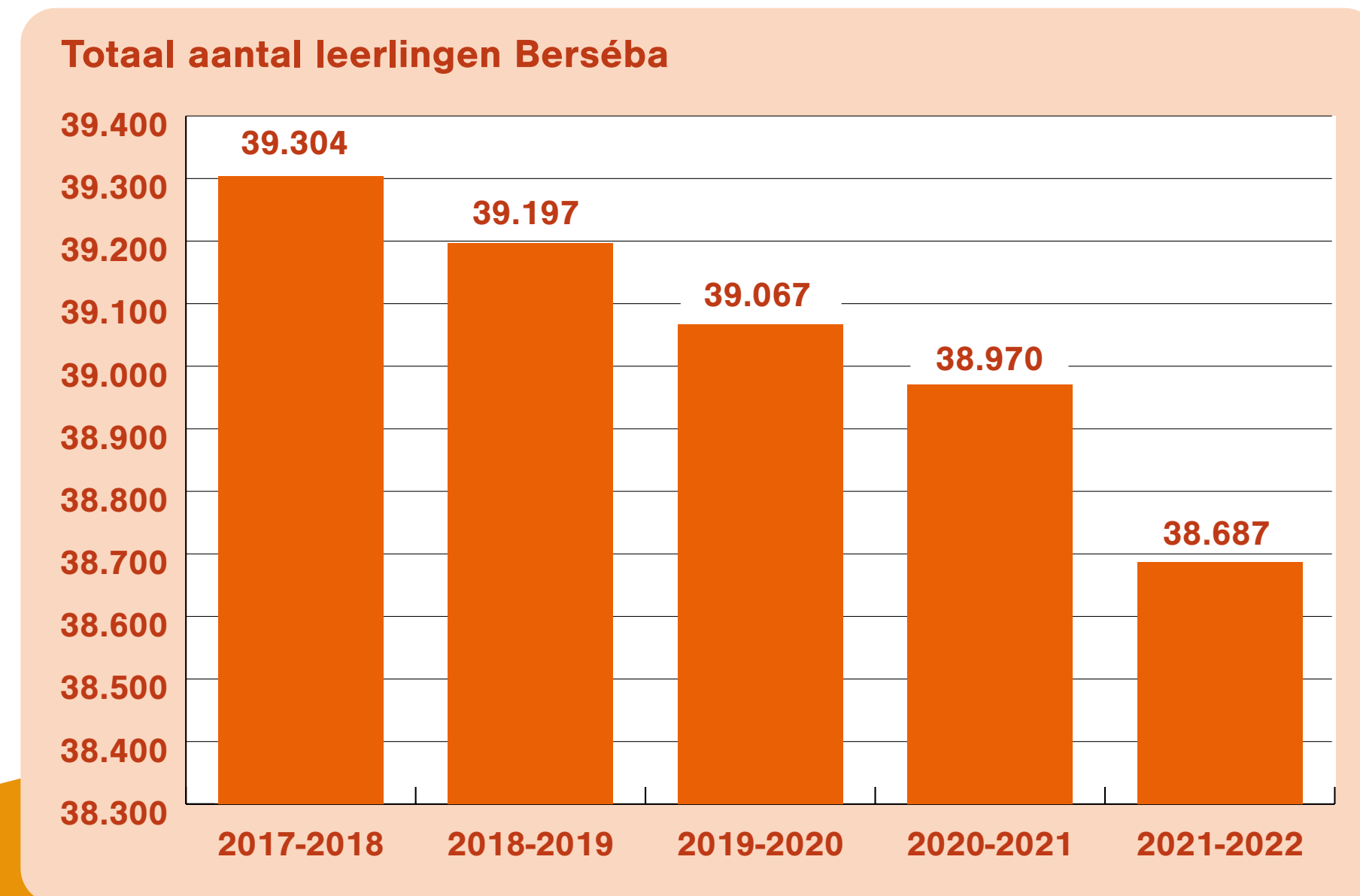
8.6.5 Duidelijkere afbakening van de regionale beleidsvrijheid

We maken helder op welke onderdelen landelijke richtlijnen gelden die op alle regio's van toepassing zijn en op welke punten er regionale keuzes gemaakt kunnen worden waardoor er regionale verschillen ontstaan.

9. Feiten en cijfers

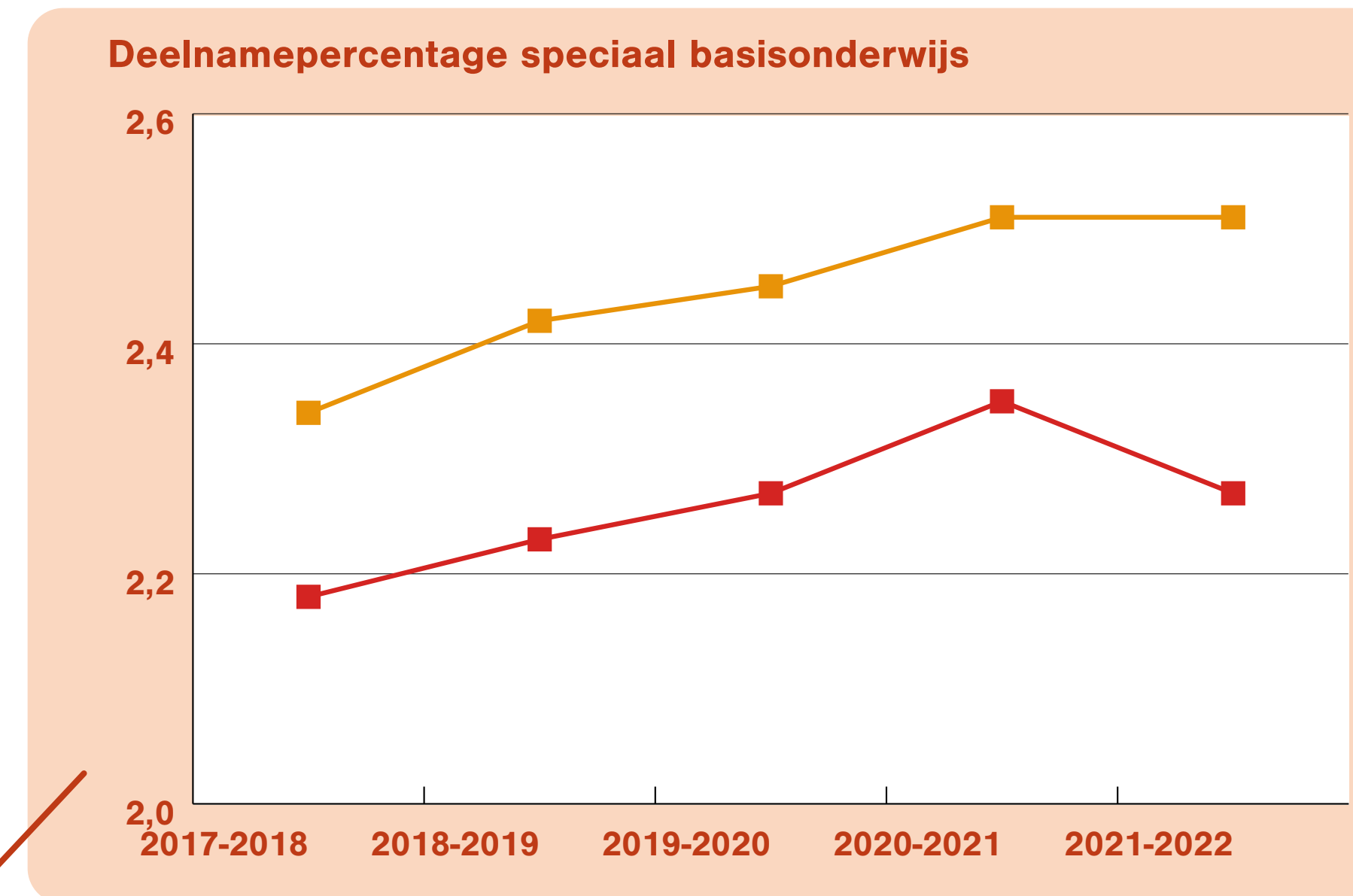
9.1 Leerlinggegevens

9.1.1 Totaal aantal leerlingen

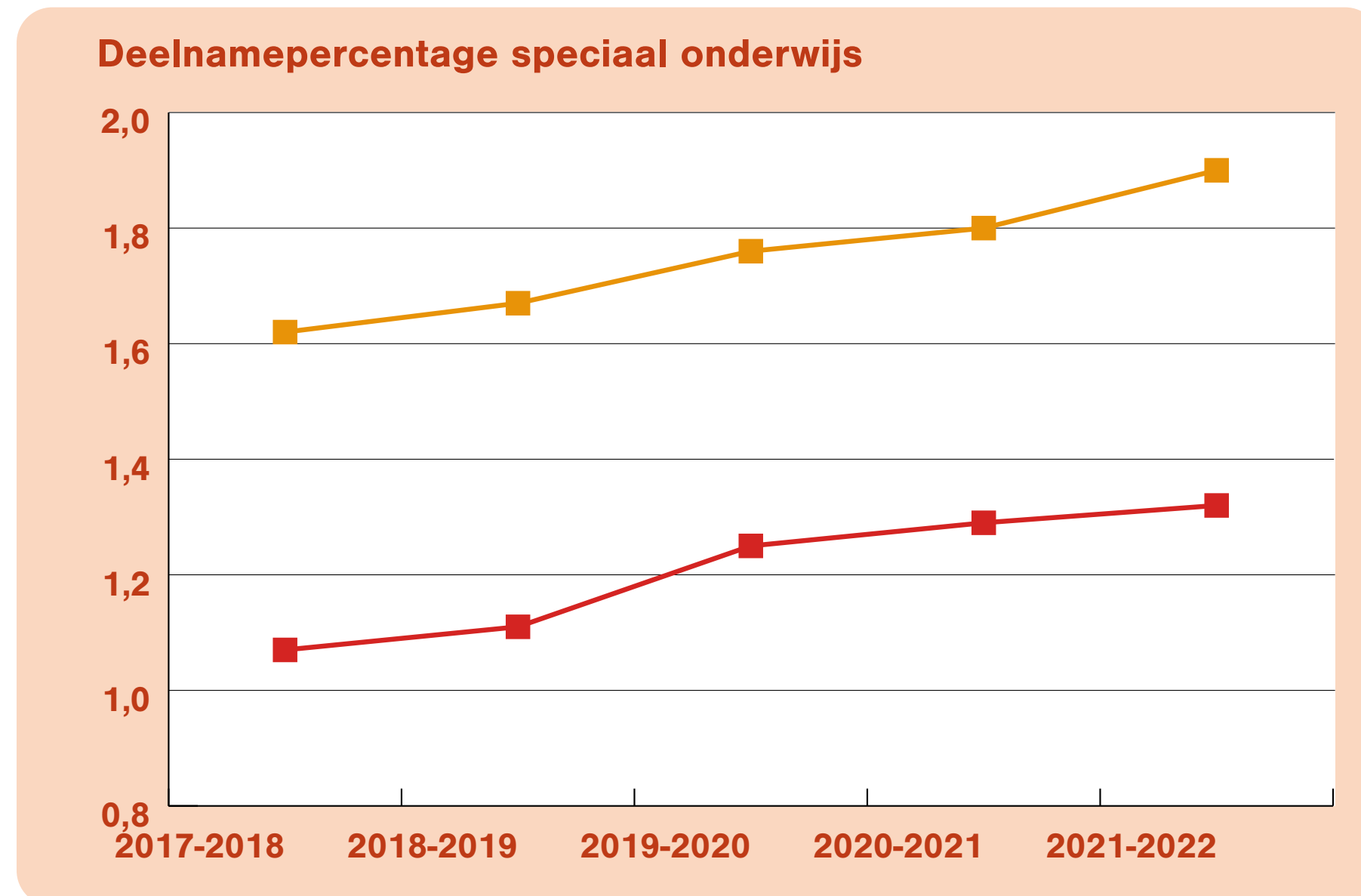
N.B. Het feitelijk deelnamepercentage in het speciaal basisonderwijs is lager, omdat er een aantal speciale basisscholen zijn met een breed zorgprofiel. Daardoor zijn op deze scholen ook leerlingen met ondersteuningsbehoefte SO-laag/gedrag op deze scholen geplaatst. In bovenstaande gegevens is het saldo uitstromend en instromend grensverkeer niet meegenomen, omdat dit via landelijke gegevens nog niet uit te filteren is. Volgens eigen gegevens is uitstromend en instromend grensverkeer min of meer in evenwicht.

9.1.2 Deelnamepercentage speciaal basisonderwijs

	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Berséba	2,18	2,23	2,27	2,35	2,27
Landelijk	2,34	2,42	2,49	2,51	2,51

9.1.3 Deelnamepercentage speciaal onderwijs

	2017-2018	2018-2019	2019-2020	2020-2021	2021-2022
Berséba	1,07	1,11	1,25	1,29	1,32
Landelijk	1,62	1,67	1,76	1,80	1,90

N.B. Het feitelijk deelnamepercentage in het speciaal onderwijs is hoger, omdat op een deel van de sbo-scholen leerlingen met ondersteuningsbehoefte so-laag zijn geplaatst vanwege het brede ondersteuningsprofiel van deze scholen.

In bovenstaande gegevens is het saldo uitstromend en instromend grensverkeer niet meegenomen, omdat dit via landelijke gegevens nog niet uit te filteren is. Volgens eigen gegevens is het saldo uitstromend grensverkeer hoger. Dit leidt tot een hoger deelnamepercentage.

9.1.4 Thuiszitters

Het aantal thuiszitters is gemiddeld één per kwartaal.

9.2 Aantallen Scholen

Basisscholen: 162
 SBO-scholen: 7 en één nevenvestiging
 SO-scholen/gedrag: 8 en twee nevenvestigingen

9.3 Aantal Gemeenten

De scholen van Berséba zijn gevestigd in 88 gemeenten. Met deze gemeenten voert Berséba op Overeenstemming Gericht Overleg

10. Bijlagen

Voorgaande hoofdstukken bevatten de kern van het ondersteuningsplan. Onderstaande bijlagen zijn integraal onderdeel van het ondersteuningsplan:

- ♥ Bijlage 1: Basisondersteuning
- ♥ Bijlage 2: Financiële uitgangspunten
- ♥ Bijlage 3: Ondersteuningsstructuur
- ♥ Bijlage 4: Ondersteuningstoewijzing
- ♥ Bijlage 5: Terugplaatsingsbeleid
- ♥ Bijlage 6: Informatievoorziening ouders
- ♥ Bijlage 7: Kwaliteitszorg
- ♥ Bijlage 8: Samenwerkingspartners
- ♥ Bijlage 9: Organisatie

Deze bijlagen zijn samengevoegd tot één document:
Bijlagen Ondersteuningsplan Berséba 2023-2027.

